

Zbiór Orzeczeń

Sprawa T-352/09

Novácke chemické závody a.s. przeciwko Komisji Europejskiej

Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Rynek węgla wapnia i magnezu dla przemysłu metalurgicznego i gazowniczego w EOG, z wyłączeniem Irlandii, Hiszpanii, Portugalii i Zjednoczonego Królestwa — Decyzja stwierdzająca naruszenie art. 81 WE — Ustalanie cen i podział rynku — Grzywny — Obowiązek uzasadnienia — Proporcjonalność — Równość traktowania — Wytyczne w sprawie obliczania kwoty grzywien z 2006 r. — Zdolność płatnicza

Streszczenie – Wyrok Sądu (trzecia izba) z dnia 12 grudnia 2012 r.

1. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Odstraszający charakter grzywny — Uprawnienia dyskrecjonalne Komisji — Granice — Uwzględnienie wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nałożonych w przypadku naruszeń reguł konkurencji — Przestrzeganie zasad proporcjonalności i równego traktowania*
(rozporządzenie Rady nr 1/2003, art. 23 ust. 2, 3; komunikat Komisji 2006/C 210/02, pkt 37)
2. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Uprawnienia dyskrecjonalne Komisji — Kontrola sądowa — Nieograniczone prawo orzekania — Zakres — Podwyższenie grzywny nałożonej na inne przedsiębiorstwa, które nie były w stanie przedstawić swych uwag w tym przedmiocie — Wyłączenie*
(art. 261 TFUE; rozporządzenie Rady nr 1/2003, art. 31)
3. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Odstraszający charakter grzywny — Uprawnienia dyskrecjonalne Komisji — Zastosowanie identycznego procentu dla wszystkich uczestników kartelu — Naruszenie zasady równego traktowania — Brak*
(rozporządzenie Rady nr 1/2003, art. 23 ust. 2, 3; komunikat Komisji 2006/C 210/02, pkt 4, 19, 21, 25)
4. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Odstraszający charakter grzywny — Konkretnie zwiększenie w stosunku do przedsiębiorstw o szczególnie wysokim obrocie — Uprawnienia dyskrecjonalne Komisji*
(rozporządzenie Rady nr 1/2003, art. 23 ust. 2, 3; komunikat Komisji 2006/C 210/02, pkt 30)
5. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Waga naruszenia — Okoliczności obciążające — Rola przywódcy naruszenia — Pojęcie — Kryteria oceny*
(rozporządzenie Rady nr 1/2003, art. 23 ust. 2, 3)

6. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Waga naruszenia — Okoliczności łagodzące — Niewiedza o stanowiącym naruszenie kartelu, którego celem jest ograniczenie konkurencji — Naruszenie popełnione umyślnie — Wyłączenie*

(rozporządzenie Rady nr 1/2003, art. 23 ust. 2, 3; komunikat Komisji, pkt 29)

7. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Waga naruszenia — Okoliczności łagodzące — Bierna rola przedsiębiorstwa lub pójście przez nie w ślad za liderem — Okoliczność, której nie zawarto w nowych wytycznych — Swobodne uznanie przysługujące Komisji*

(rozporządzenie Rady nr 1/2003, art. 23 ust. 2, 3; komunikat Komisji 2006/C 210/02, pkt 29)

8. *Prawo Unii — Zasady — Prawo do obrony — Wykorzystanie w ramach postępowania sądowego oświadczeń przedsiębiorstwa uzyskanych przez Komisję na podstawie komunikatu o łagodzeniu sankcji — Naruszenie prawa tego przedsiębiorstwa do odmowy składania samoobciążających wyjaśnień — Brak*

(komunikaty Komisji: 2002/C 45/03; 2006/C 298/11, pkt 31)

9. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Waga naruszenia — Okoliczności łagodzące — Współpraca przedsiębiorstwa, któremu zarzucono naruszenie poza zakresem stosowania komunikatu o łagodzeniu sankcji — Zaliczenie — Przestanki*

(art. 81 WE; komunikaty Komisji: 2002/C 45/03; 2006/C 210/02, pkt 29)

10. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Wytyczne uchwalone przez Komisję — Możliwość odstąpienia od nich przez Komisję — Granice — Przestrzeganie zasady równego traktowania — Uwzględnienie konkretnych cech przedsiębiorstwa z uwagi zwłaszcza na ryzyko dysproporcjonalności grzywny*

(rozporządzenie Rady nr 1/2003, art. 23 ust. 2, 3; komunikat Komisji 2006/C 210/02, pkt 37)

11. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Waga i czas trwania naruszenia — Grzywna nałożona na przedsiębiorstwo o małej lub średniej wielkości — Grzywna wyższa, wyrażona w procentach od obrotu, od grzywny nałożonej na większe przedsiębiorstwa, które uczestniczyły w naruszeniu — Naruszenie zasady proporcjonalności — Brak*

(art. 81 WE; rozporządzenie Rady nr 1/2003, art. 23 ust. 2, 3)

12. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kwota maksymalna — Grzywna nałożona na przedsiębiorstwo o małej lub średniej wielkości — Grzywny bardzo zbliżona procentowo do pułapu wynoszącego 10% całkowitych obrotów — Procent wyższy od nałożonego na innych uczestników kartelu — Naruszenie z tego jednego względu zasady równego traktowania — Brak*

(art. 81 WE; rozporządzenie Rady nr 1/2003, art. 23 ust. 2, 3)

13. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Obowiązek uwzględnienia deficytowej sytuacji finansowej danego przedsiębiorstwa — Brak — Rzeczywista zdolność płatnicza przedsiębiorstwa w określonym kontekście społecznym i gospodarczym — Uwzględnienie — Przestanki*

(art. 81 WE; rozporządzenie Rady nr 1/2003, art. 23 ust. 2, 3; komunikat Komisji 2006/C 210/02, pkt 35)

14. *Akty instytucji — Uzasadnienie — Obowiązek — Zakres — Decyzja nakładająca grzywny — Wskazanie elementów oceny, które umożliwiły Komisji zmierzenie wagi i czasu trwania naruszenia — Wystarczające wskazanie*

(art. 253 WE; rozporządzenie Rady nr 1/2003, art. 23)

15. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Stosowność — Kontrola sądowa — Okoliczności, które może uwzględnić sąd Unii — Informacje niezawarte w decyzji nakładającej grzywnę i niewymagane do jej uzasadnienia — Zaliczenie*

(art. 253 WE; rozporządzenie Rady nr 1/2003, art. 23, 31)

16. *Konkurencja — Normy Unii — Cele — Decyzja Komisji nakładająca grzywnę za naruszenie reguł konkurencji — Naruszenie art. 3 ust. 1 lit. g) WE — Brak*

(art. 3 ust. 1 lit. g) WE, art. 81 WE)

1. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 43–48)

2. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 49–51, 55, 56)

3. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 58–61)

4. Punkt 30 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (WE) nr 1/2003 kreuje po stronie Komisji możliwość, a nie obowiązek zwiększenia grzywny nałożonej na przedsiębiorstwo, którego obrót – poza obrotem w sektorze dóbr i usług objętych naruszeniem – jest szczególnie wysoki.

W tym względzie, chociaż ze wskazanego punktu wynika, że takie zwiększenie może okazać się niezbędne do zapewnienia tej grzywnie wystarczająco odstrasżającego charakteru, to jednak nie oznacza to, że przeciwnie, grzywna, która nie stanowi znacznego procentu całkowitego obrotu danego przedsiębiorstwa, nie wywrze względem tego przedsiębiorstwa wystarczająco odstrasżającego skutku. Grzywna ustalona zgodnie z metodologią określoną w wytycznych stanowi bowiem co do zasady znaczący procent wartości sprzedaży, jaką ukarane przedsiębiorstwo uzyskało w sektorze objętym naruszeniem. Tak więc wobec zapłaty grzywny zyski tego przedsiębiorstwa w odnośnym sektorze znacznie spadną, a nawet zamienią się w straty. Chociaż obrót uzyskany przez omawiane przedsiębiorstwo we wskazanym sektorze stanowi jedynie niewielką część jego całkowitego obrotu, to nie można a priori wykluczyć, że obniżenie zysków w tym sektorze, względnie przekształcenie ich w straty, będzie mieć skutek odstrasżający, ponieważ co do zasady przedsiębiorstwo handlowe podejmuje działalność w danym sektorze w celu wypracowania zysków.

Zatem w sytuacji gdy, poza niejasnym odniesieniem do rzekomo znaczącego obrotu całkowitego niektórych uczestników kartelu, przedsiębiorstwo nie powołuje się na żaden konkretny dowód, który pozwalałby wykazać, że Komisja powinna była skorzystać z tej możliwości, instytucji tej nie można zarzucać z tego tytułu jakiegokolwiek naruszenia zasad równego traktowania i proporcjonalności.

(por. pkt 62–64)

5. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 76–80)

6. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 84–89)

7. W pkt 29 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (WE) nr 1/2003 przewidziano możliwość dostosowania kwoty podstawowej grzywny ze względu na pewne okoliczności łagodzące, właściwe dla każdego z zainteresowanych przedsiębiorstw. W punkcie tym zamieszczono w szczególności niewyczerpujący wykaz okoliczności łagodzących, które mogą być brane pod uwagę. Jednak wyłącznie bierna rola danego przedsiębiorstwa w popełnianiu naruszenia lub pójście w ślad za jego liderem nie figurują w tym niewyczerpującym wykazie, chociaż były przewidziane jako okoliczności łagodzące w pkt 3 tiret pierwsze wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 EWWiS.

W tym względzie Komisja nie może odstąpić od reguł, które sama względem siebie ustanowiła, natomiast może te reguły swobodnie zmieniać bądź zastępować innymi. W sytuacji, która objęta jest zakresem zastosowania nowych reguł, Komisji nie można zarzucać, że nie uwzględniła ona okoliczności łagodzącej nieprzewidzianej w nowych regułach, jedynie na tej podstawie, iż okoliczność ta była przewidziana we wcześniejszych regułach. Okoliczność, że Komisja uznawała we wcześniejszej praktyce decyzyjnej dla celów ustalenia wysokości grzywny pewne okoliczności faktyczne za stanowiące okoliczności łagodzące, nie zobowiązuje bowiem tej instytucji do dokonania takiej samej oceny w późniejszej decyzji.

Niemniej jednak przedstawione w pkt 29 wytycznych wyliczenie okoliczności łagodzących, które Komisja może brać pod uwagę, nie ma charakteru wyczerpującego. W konsekwencji okoliczność, że w wytycznych nie wymieniono pośród okoliczności łagodzących biernej roli przedsiębiorstwa, które uczestniczyło w naruszeniu, nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu takiej okoliczności jako łagodzącej, o ile umożliwia ona wykazanie, że względna waga uczestnictwa tego przedsiębiorstwa w naruszeniu jest mniejsza.

(por. pkt 92–94)

8. Współpraca na podstawie komunikatu z 2002 r. w sprawie zwalniania z grzywien i zmniejszania grzywien w sprawach kartelowych ma dla danego przedsiębiorstwa charakter całkowicie dobrowolny. Nie jest ono bowiem w żaden sposób zmuszone do dostarczenia dowodów istnienia domniemanego kartelu. Zakres współpracy, jaką przedsiębiorstwo zamierza podjąć w toku postępowania administracyjnego, jest zatem przedmiotem jego swobodnego wyboru i nie jest on w żadnym razie narzucony przez rzeczony komunikat.

Ponadto od czasu opublikowania komunikatu z 2006 r. w sprawie zwalniania z grzywien i zmniejszania grzywien w sprawach kartelowych, mając na względzie pkt 31 tego komunikatu, przedsiębiorstwo, które decyduje się na złożenie zeznań w celu uzyskania obniżki kwoty grzywny, jest świadome faktu, że chociaż obniżka zostanie mu przyznana, tylko jeżeli w ocenie Komisji spełnione zostaną przesłanki obniżki przewidziane w komunikacie, to jednak jego zeznania zostaną tak czy inaczej dołączone do akt i będą mogły zostać wykorzystane jako materiał dowodowy, także przeciwko podmiotowi, od którego pochodzą.

Decydując się dobrowolnie i w pełni świadomie na złożenie takich zeznań, zainteresowane przedsiębiorstwo nie może skutecznie powoływać się na zasadę zakazu samooskarżania się, według której w szczególności Komisja nie może nałożyć na przedsiębiorstwo obowiązku udzielenia

odpowiedzi wiążących się z przyznaniem zaistnienia naruszenia, którego wykazanie należy do Komisji. W konsekwencji przedsiębiorstwo, które złożyło wniosek o złagodzenie sankcji z własnej woli i nie będąc do tego zobowiązanym nie może zarzucać Komisji, że w swych pismach złożonych przed Sądem instytucja ta oparła się na treści tego wniosku.

(por. pkt 110–113)

9. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 114, 115)

10. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 135–148)

11. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 158–160)

12. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 161–164)

13. Przy ustalaniu kwoty grzywny Komisja nie ma co do zasady obowiązku uwzględnienia deficytowej sytuacji finansowej przedsiębiorstwa, ponieważ uznanie takiego obowiązku oznaczałoby przyznanie przedsiębiorstwom gorzej przystosowanym do warunków rynkowych nieuzasadnionej przewagi nad konkurencją.

Ponadto sytuacja, w której środek przyjęty przez władze Unii skutkuje postawieniem przedsiębiorstwa w stan upadłości lub likwidacji, nie jest jako taka zakazana w prawie Unii. W istocie likwidacja przedsiębiorstwa w jego omawianej formie prawnej, nawet jeśli stanowi naruszenie interesów finansowych właścicieli, akcjonariuszy lub udziałowców, nie oznacza z tego względu, że elementy osobiste, materialne lub niematerialne reprezentowane przez przedsiębiorstwo również tracą swoją wartość.

Przyjmując pkt 35 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (WE) nr 1/2003, Komisja nałożyła na siebie jakiekolwiek zobowiązanie, które stałoby w sprzeczności z tymi zasadami. Świadczy o tym fakt, że w punkcie tym odniesiono się nie do upadłości przedsiębiorstwa, ale do sytuacji powstałej „w szczególnym kontekście społeczno-gospodarczym”, w której nałożenie grzywny „zagroziłoby nieodwracalnie rentowności danego przedsiębiorstwa oraz doprowadziłoby do pozbawienia jego aktywów wszelkiej wartości”.

Oznacza to, że sam fakt, iż nałożenie grzywny za naruszenia reguł konkurencji może prowadzić do upadłości danego przedsiębiorstwa, nie jest wystarczający dla zastosowania pkt 35 wytycznych. Chociaż bowiem upadłość niekorzystnie wpływa na interesy finansowe właścicieli czy akcjonariuszy, to nie musi ona wcale oznaczać zniknięcia danego przedsiębiorstwa z rynku. Może ono istnieć dalej jako takie w wypadku dokapitalizowania upadłej spółki jako osoba prawna zapewniająca funkcjonowanie tego przedsiębiorstwa albo, w razie przejęcia całości jej aktywów, a więc przedsiębiorstwa, jako podmiot prowadzący działalność gospodarczą, za pośrednictwem innego podmiotu. Takie przejęcie całości aktywów może nastąpić w drodze dobrowolnego wykupu albo w drodze przymusowej sprzedaży aktywów upadłej spółki z zachowaniem ciągłości jej działalności.

Punkt 35 wytycznych należy zatem – w szczególności ze względu na odniesienie do pozbawienia aktywów danego przedsiębiorstwa wszelkiej wartości – rozumieć w ten sposób, że przewiduje on sytuację, w której przejęcie przedsiębiorstwa, a przynajmniej jego aktywów wydaje się mało prawdopodobne bądź niemożliwe. W takiej sytuacji składniki aktywów upadłego przedsiębiorstwa będą wyprzedawane pojedynczo i istnieje prawdopodobieństwo, że wiele z nich nie znajdzie nabywcy lub że w najlepszym wypadku zostaną one sprzedane po znacznie obniżonej cenie, wobec czego można będzie mówić o całkowitej utracie ich wartości, o której wspomniano w pkt 35 wytycznych.

Ponadto zastosowanie tego punktu wytycznych wymaga również, zgodnie z jego brzmieniem, „szczególnego kontekstu społeczno-gospodarczego”. Na kontekst ten składają się konsekwencje, które miałyby zapłata grzywny, w szczególności w zakresie wzrostu bezrobocia lub pogorszenia sytuacji sektorów gospodarczych wyższego i niższego względem danego przedsiębiorstwa rządu.

(por. pkt 186–190, 192)

14. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 203, 204, 207)

15. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 212)

16. Przewidując ustanowienie systemu zapewniającego, że konkurencja na wspólnym rynku nie będzie zakłócana, art. 3 ust. 1 lit. g) WE wymaga a fortiori, by konkurencja nie była eliminowana. Wymóg ten jest tak istotny, że bez niego wiele postanowień traktatu WE stałoby się bezprzedmiotowymi. Tak więc ograniczenia konkurencji, jakie traktat ten dopuszcza w pewnych okolicznościach, ze względów podyktowanych koniecznością pogodzenia różnych realizowanych zadań, znajdują w tym wymogu granicę, po przekroczeniu której załamanie się konkurencji mogłoby zniweczyć urzeczywistnianie celów wspólnego rynku.

Jednakże te rozważania pozbawione są znaczenia, gdy chodzi o nakładanie sankcji na przedsiębiorstwo, które naruszyło reguły konkurencji poprzez swe uczestnictwo w porozumieniu między przedsiębiorstwami lub w uzgodnionych praktykach, których celem bądź skutkiem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE.

Nakładanie sankcji przez Komisję w razie stwierdzenia przez nią naruszenia reguł konkurencji stanowi środek zmierzający właśnie do realizacji celu określonego w art. 3 ust. 1 lit. g) WE i oczywiście nie może zostać uznane za naruszenie tego postanowienia.

(por. pkt 235–237)